

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΔΕΛΤΙΟ αριθ. 10 : ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

- **Οι σωστές διαδικασίες προσφέρουν περισσότερες εγγυήσεις:** η διαφάνεια εγγυάται δίκαιες, θεμιτές και αμερόληπτες διαδικασίες. Οι συγκρούσεις συμφερόντων και η παράνομη συμπεριφορά επηρεάζουν αρνητικά την ορθή διεξαγωγή των διαδικασιών ανάθεσης και την ορθή εφαρμογή των κανόνων. Η διαφθορά στις δημόσιες συμβάσεις κοστίζει περίπου 2 δισ. ευρώ στην κοινωνία. Ήταν, επομένως, απαραίτητο να ενισχυθεί η νομοθεσία στον τομέα αυτό. «**Σύγκρουση συμφερόντων**»:
 - ορίζεται ως μια κατάσταση όπου τα πρόσωπα που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης μιας σύμβασης από τον αγοραστή ή μπορούν να την επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα έχουν δημοσιονομικό, οικονομικό ή προσωπικό συμφέρον, το οποίο θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση την αμεροληψία και την ανεξαρτησία τους στη διαδικασία.
 - τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των συγκρούσεων συμφερόντων.
- **Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις:** στο πλαίσιο της προετοιμασίας του διαγωνισμού, οι αγοραστές του Δημοσίου μπορεί να χρειαστεί να συμβουλευτούν πρώτα κάποιες επιχειρήσεις. Οι σχετικές διαβουλεύσεις ενδέχεται να οδηγήσουν στην προτίμηση αυτών των επιχειρήσεων έναντι άλλων για την ανάθεση συμβάσεων και να δημιουργήσουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Οι διαβουλεύσεις αυτές ρυθμίζονται σήμερα καλύτερα:
 - ο αγοραστής του Δημοσίου οφείλει να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζει ότι η συμμετοχή μιας επιχείρησης με την οποία διεξήχθησαν προηγουμένως διαβουλεύσεις δεν θίγει τον ανταγωνισμό στο πλαίσιο του εκάστοτε διαγωνισμού.
 - κάθε πληροφορία που κατέχει ενδεχομένως η επιχείρηση λόγω της προηγούμενης συμμετοχής της θα πρέπει να κοινοποιείται και στις άλλες συμμετέχουσες επιχειρήσεις.
 - ο αποκλεισμός της εν λόγω επιχείρησης, ωστόσο, θα είναι δυνατός μόνο ως έσχατο μέσο και εφόσον δεν μπορεί να διασφαλιστεί με άλλα μέσα η ίση μεταχείριση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων.
- Οι **λόγοι αποκλεισμού** από τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων έχουν ενισχυθεί και επεκταθεί. Εκτός από την καταδίκη για απάτη και διαφθορά, λόγοι αποκλεισμού είναι τώρα και οι εξής:
 - η άσκηση αθέμιτης επιρροής από μια επιχείρηση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης.
 - η υποβολή ψευδών δηλώσεων σε σχέση με την ανάθεση δημόσιας σύμβασης, που αφορούν είτε την έλλειψη λόγου αποκλεισμού είτε την ύπαρξη επαγγελματικών,

τεχνικών και οικονομικών ικανοτήτων, καθώς και η μη υποβολή των απαιτούμενων πιστοποιητικών·

- ο η σύναψη συμφωνιών με στόχο τη νόθευση του ανταγωνισμού.

Οι αγοραστές του Δημοσίου μπορούν στη συνέχεια να αποκλείουν τη σχετική επιχείρηση. Ο αποκλεισμός μπορεί, ωστόσο, να επιβληθεί και από το κράτος μέλος.

Κάθε αποκλεισθείσα επιχείρηση μπορεί να αποδείξει την αξιοπιστία της προσκομίζοντας αποδεικτικά στοιχεία για μέτρα που έλαβε για να διορθώσει το πρόβλημα ή για να αποκαταστήσει τις ζημίες που προκλήθηκαν, εκτός αν έχει εκδοθεί σχετική δικαστική απόφαση.

- Η **τροποποίηση των ισχυουσών συμβάσεων**, χωρίς νέα διαδικασία διαγωνισμού μπορεί να είναι αντίθετη προς τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις. Για να αρθεί κάθε σχετική αμφιβολία, οι κανόνες αποσαφηνίστηκαν και απλοποιήθηκαν. Ειδικότερα, δεν απαιτείται νέος διαγωνισμός για αλλαγές:
 - ο επουσιώδεις, οι οποίες δηλαδή δεν μεταβάλλουν τη φύση ή την οικονομική ισορροπία της σύμβασης·
 - ο η αξία των οποίων δεν υπερβαίνει τα κατώτατα όρια εφαρμογής των οδηγιών και είναι μικρότερη του 10 % της αξίας της αρχικής σύμβασης για αγαθά και υπηρεσίες και του 15% για έργα·
 - ο που καθορίζονται στη σύμβαση, ανεξάρτητα από την αξία τους·
 - ο που οφείλονται σε απρόβλεπτα γεγονότα ή αφορούν συμπληρωματικές εργασίες, προϊόντα ή υπηρεσίες που κρίνονται απαραίτητες, αλλά για τεχνικούς λόγους εναλλαγής ή διαλειτουργικότητας ή λόγω του κόστους τους, μπορούν να παρασχεθούν μόνο από την επιχείρηση που έχει συνάψει την ισχύουσα σύμβαση. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η αντίστοιχη αύξηση της τιμής δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% της αρχικής σύμβασης.
- Η **διαφάνεια** ενισχύεται στο πλαίσιο των μέτρων «διακυβέρνησης» των δημόσιων συμβάσεων:
 - ο Τα κράτη μέλη έχουν υποχρεώσεις παρακολούθησης και πρέπει να εκπονούν σχετικές εκθέσεις. Ως εκ τούτου, οφείλουν:
 - να επισημαίνουν τις παραβιάσεις των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις στις εθνικές ελεγκτικές αρχές ή σε οποιαδήποτε άλλη αρμόδια εθνική αρχή (δικαστήρια, κοινοβούλια, κλπ.) και να δημοσιοποιούν τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων παρακολούθησης·
 - να υποβάλλουν κάθε 3 χρόνια έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με τις πιο συχνές αιτίες εσφαλμένης εφαρμογής ή νομικής αβεβαιότητας, συμπεριλαμβανομένων των τυχόν προβλημάτων εφαρμογής των κανόνων

σχετικά με τη συμμετοχή των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, καθώς και για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την παρακολούθηση των περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και άλλων σοβαρών παρατυπιών·

- οι αγοραστές του Δημοσίου οφείλουν από την πλευρά τους, να φυλάσσουν αντίγραφα των συμβάσεων άνω του 1 εκατ. ευρώ για τις συμβάσεις υπηρεσιών και προμηθειών, και άνω των 10 εκατ. ευρώ για τις συμβάσεις έργων, καθ'όλη τη διάρκεια εκτέλεσης των συμβάσεων. Με την επιφύλαξη ενδεχόμενων εθνικών κανόνων σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα και την προστασία προσωπικών δεδομένων, τα έγγραφα αυτά θα είναι διαθέσιμα στο κοινό.
- Για κάθε διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης ο αγοραστής του Δημοσίου οφείλει να συντάσσει ειδική έκθεση. Η έκθεση αυτή πρέπει :
 - να εξηγεί τις κυριότερες αποφάσεις για τις σχετικές διαδικασίες·
 - να αναφέρει, ενδεχομένως, κάθε εντοπιζόμενη σύγκρουση συμφερόντων και τα μέτρα που ελήφθησαν σχετικά·
 - να διαβιβάζεται στην Επιτροπή / στις εθνικές αρχές κατόπιν αιτήσεώς τους.